

Van opvang naar integratie

Cohortstudie van recente
asielmigranten

Van opvang naar integratie

**Cohortstudie van recente
asielmigranten**

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2016–2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	Het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2014/'15–2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2014/'15 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2017.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1. Inleiding 4

- 1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek 5
- 1.2 Opzet van het onderzoek 5
- 1.3 Indeling van het rapport 6

2. Asielzoekers in COA-opvang 8

- 2.1 Omvang en samenstelling asielinstroom 9
- 2.2 Verblijfssituatie 12
- 2.3 Gezinshereniging 14

3. Vergunninghouders 16

- 3.1 Huisvesting 17
- 3.2 Onderwijs 19
- 3.3 Sociale zekerheid en banen 21
- 3.4 Geregistreeerde criminaliteit 23

4. Conclusie 24

5. Onderzoeksbeschrijving 26

- 5.1 Populatie 27
- 5.2 Variabelen 27
- 5.3 Aandachtspunten bij de cijfers 30

Literatuur 33

Bronbestanden 34

Begrippen 37

Afkortingen 38

Centrum voor Beleidsstatistiek 39

Medewerkers 40

1.

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Nederland krijgt vanaf 2014 te maken met een toename van het aantal asielzoekers uit onder andere Syrië en Eritrea. Gelet op de situatie in het land van herkomst, krijgt een groot deel van deze groep een verblijfsvergunning. Zij vestigen zich voor langere tijd in Nederland.

De hoge asielinstroom doet denken aan de jaren negentig van de vorige eeuw, toen veel asielzoekers uit voormalig Joegoslavië, Irak en Afghanistan naar Nederland kwamen. Onderzoek onder asielmigranten uit de jaren negentig laat zien dat integratie in de Nederlandse samenleving niet vlekkeloos verloopt: vijftien jaar na aankomst in Nederland is de arbeidsparticipatie lager dan die van personen met een Nederlandse achtergrond en de afhankelijkheid van een bijstandsuitkering is hoger (Engbersen et al; 2015). Tegelijkertijd is de onderwijspositie van jonge vluchtelingen die in de jaren negentig naar Nederland kwamen en ook die van de tweede generatie, beter dan die van andere Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond (Maliopaard, M., Witkamp, B. & Jennissen, R.; 2017).

De ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Veiligheid en Justitie (V&J), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd om de komende jaren in kaart te brengen hoe het de asielmigranten vergaat die vanaf 2014 in Nederland zijn aangekomen op terreinen als de asielprocedure, arbeidsmarkt, sociale zekerheid, onderwijs en criminaliteit. Voor het eerst is het mogelijk om het individuele traject dat asielzoekers in Nederland doorlopen te volgen, vanaf opvang tot en met de stappen na het verkrijgen van een verblijfsvergunning. In deze publicatie worden de eerste resultaten van dit onderzoek beschreven.

1.2 Opzet van het onderzoek

In dit onderzoek worden twee (elkaar grotendeels overlappende) groepen beschreven: asielzoekers en vergunninghouders.

Populaties

Onder *asielzoekers* valt in dit onderzoek iedereen die wordt opgevangen door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Hiertoe behoren zowel mensen die een lopende asielaanvraag hebben, als mensen die al een asielvergunning hebben ontvangen, maar nog wel wonen in een opvanglocatie van het COA. Deze laatste groep is formeel geen asielzoeker meer: het asielverzoek is toegewezen. Maar

zolang zij nog bij het COA verblijven, behoren ze in dit onderzoek tot de asielzoekers. Indien nareizende familieleden worden opgevangen door het COA, worden zij in dit onderzoek ook tot de asielzoekers gerekend.

Tot de *vergunninghouders* rekenen we alle personen die een (voorlopige) verblijfsvergunning asiel hebben ontvangen van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). In andere publicaties wordt ook wel de term *statushouder* gebruikt. Ook nareizigers van vergunninghouders ontvangen een (afgeleide) asielvergunning en behoren in dit onderzoek tot de vergunninghouders. *Nareizigers* zijn gezinsleden van de vergunninghouders aan wie onder speciale voorwaarden een machtiging voorlopig verblijf (mvv) wordt verleend. Wanneer een mvv wordt verstrekt, krijgen deze gezinsleden na binnenkomst in Nederland een afgeleide asielvergunning.

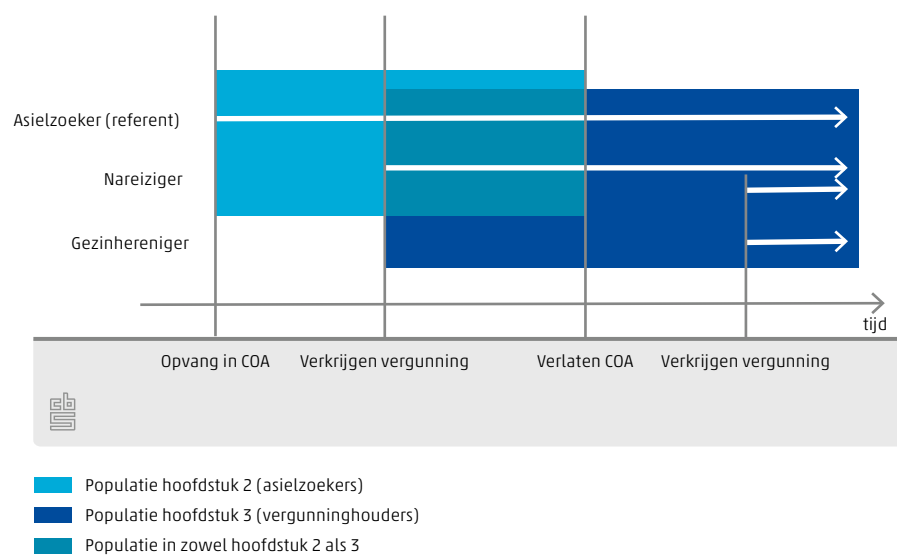
Daarnaast worden in dit onderzoek ook de familieleden van vergunninghouders asiel meegenomen die via *reguliere gezinshereniging* naar Nederland komen (zie paragraaf 2.3). Deze familieleden worden in dit onderzoek meegeteld als vergunninghouders, hoewel ze feitelijk geen asielvergunning hebben.

Uit eerder onderzoek (Engbersen; 2015; Maliepaard, M.; 2017; Ooijevaar, J. & Bloemendal, C.; 2016) blijkt dat er verschillen zijn in onderwijsprestatie en arbeidsmarktparticipatie tussen asielmigranten met verschillende landen van herkomst. In dit rapport wordt daarom de top-5 van nationaliteiten onderscheiden (op basis van grootste aantal ingestroomde asielzoekers in 2015): Syrië, Eritrea, Irak, Afghanistan en Iran. Zie paragraaf 5.2 voor een toelichting op het begrip *nationaliteit*.

1.3 Indeling van het rapport

In hoofdstuk 2 wordt de eerste fase na aankomst van asielzoekers in Nederland besproken: de omvang en samenstelling van de populatie, de asielprocedure en gezinshereniging. De populatie bestaat in dit hoofdstuk uit alle asielzoekers en nareizigers die in de asielopvang verblijven, al dan niet met een verblijfsvergunning. Hoofdstuk 3 gaat in op de integratie van vergunninghouders op gebieden als onderwijs, arbeidsmarkt, sociale zekerheid en geregistreeerde criminaliteit. De populatie van dit hoofdstuk bestaat uit alle asielzoekers en nareizigers met een verblijfsvergunning, en de gezinsherenigers die horen bij deze vergunninghouders. Zie figuur 1.3.1 voor een overzicht van de populaties in hoofdstuk 2 en 3.

1.3.1 Overzicht populaties in hoofdstuk 2 en 3

Hoofdstuk 5 bevat een beschrijving van de belangrijkste begrippen en bronnen.

Bij dit rapport is een bijlage beschikbaar met daarin een tabellenset in Excel¹⁾.

¹⁾ <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2017/25/van-opvang-naar-integratie>

2.

Asielzoekers

in COA-opvang

In dit hoofdstuk wordt de instroom van asielzoekers in de periode 2014 tot en met de eerste helft van 2016 besproken. In de volgende paragrafen komen achtereenvolgens de omvang en de samenstelling van de groep, het verkrijgen van een verblijfsvergunning en gezinshereniging aan de orde.

2.1 Omvang en samenstelling asielinstroom

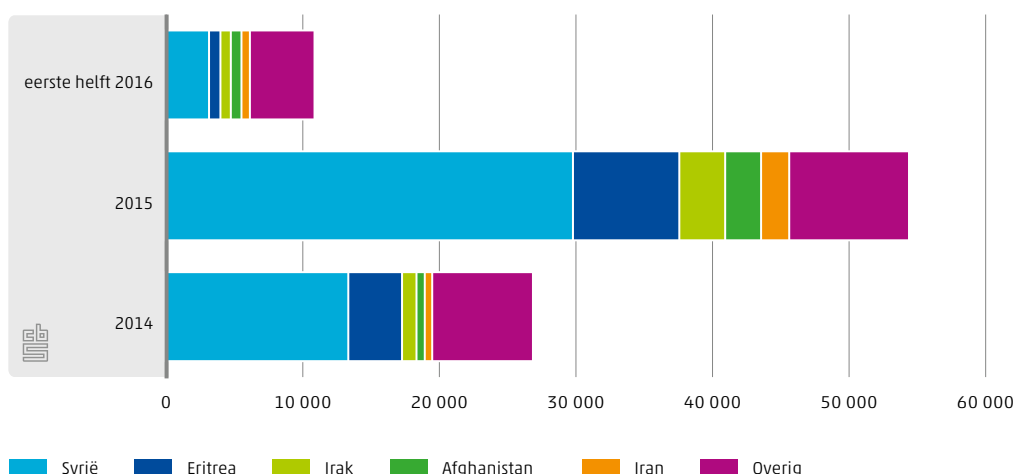
In 2014 zijn er 27 duizend asielzoekers naar Nederland gekomen, in 2015 54 duizend, en in de eerste helft van 2016 11 duizend¹⁾. Het gaat hierbij om mensen die zijn opgevangen in een locatie van het COA. Ook nareizende familieleden die zijn ingestroomd in de asielopvang worden meegeteld.

Syrische nationaliteit op één, in 2016 meer instroom vanuit veilige landen

In 2014 en 2015 zijn Syriërs veruit de grootste groep onder asielzoekers die instroomden bij de asielopvang van het COA. Figuur 2.1.1 laat zien dat in 2014 en 2015 ongeveer de helft van de ingestroomde asielzoekers de Syrische nationaliteit²⁾ heeft. De tweede grote nationaliteit in die jaren betreft de Eritrese, met ongeveer 15 procent.

In de eerste helft van 2016 is de instroom van Syriërs en Eritreeërs flink gedaald ten opzichte van 2015, maar neemt de instroom vanuit 'veilige landen'³⁾ toe. De Syrische nationaliteit staat nog steeds op één met 28 procent, maar op plaats twee staat de Albanese nationaliteit, en op plaats vier asielzoekers uit voormalig Joegoslavië.

2.1.1 Ingestroomde asielzoekers in COA-opvang naar nationaliteit, 2014 tot en met eerste helft 2016

Bron: CBS.

¹⁾ Deze aantallen zijn iets lager dan het COA publiceert, omdat het CBS alleen personen meetelt met een persoons-identificatienummer, zie hoofdstuk 5.

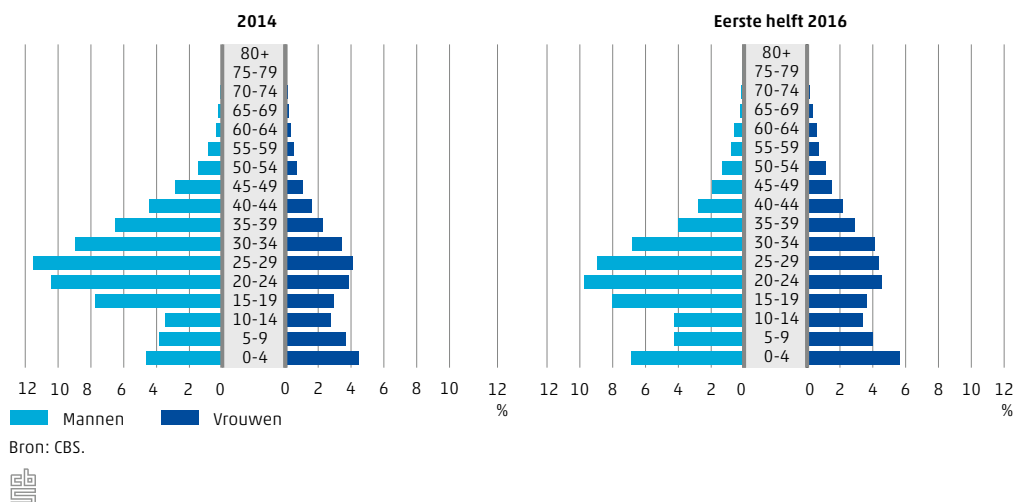
²⁾ Nationaliteit wordt afgeleid van geboorteland of land van herkomst indien de nationaliteit onbekend is (zie paragraaf 5.2).

³⁾ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/lijst-van-veilige-landen-van-herkomst>

Veel jonge mannen, aandeel vrouwen groeit

De meeste asielzoekers zijn jong (zie figuur 2.1.2). Ongeveer de helft van asielzoekers is op het moment van aankomst in Nederland jonger dan 25 jaar, en ruim driekwart is jonger dan 35 jaar (dit geldt voor alle drie de jaren). Ter vergelijking, van de Nederlandse bevolking is in 2016 29 procent jonger dan 25 en 41 procent is jonger dan 35 jaar.

2.1.2 Ingestroomde asielzoekers in COA-opvang naar leeftijd en geslacht, 2014 en eerste helft 2016

Vooraf Eritreeërs zijn jong wanneer ze in Nederland aankomen. Ruim de helft van alle Eritrese asielzoekers is twaalf tot en met 24 jaar, terwijl een kwart van de Syriërs in deze leeftijdsgroep valt. Eén van de redenen die in de literatuur genoemd wordt waarom Eritreeërs zo jong hun land verlaten, is het ontduiken van de nationale dienstplicht⁴⁾. Eritrese mannen en vrouwen moeten vanaf hun achttiende verjaardag verplicht in militaire dienst voor achttien maanden, maar in de praktijk wordt dit regelmatig voor onbepaalde tijd verlengd.

Er zijn meer mannen dan vrouwen onder de ingestroomde asielzoekers, vooral onder Syriërs en Eritreeërs. In 2014 en 2015 bestaat twee derde van de asielzoekers uit mannen, in de eerste helft van 2016 is dat nog steeds 61 procent. In 2016 is het aandeel vrouwen en ook het aandeel jonge kinderen wat hoger dan in de voorgaande jaren. Dit komt doordat het aantal nareizigers onder Syriërs en Eritreeërs in 2016 hoger is. Deze groep bestaat voor een groter deel uit vrouwen en kinderen dan de groep mensen die een eerste asielaanvraag doen.

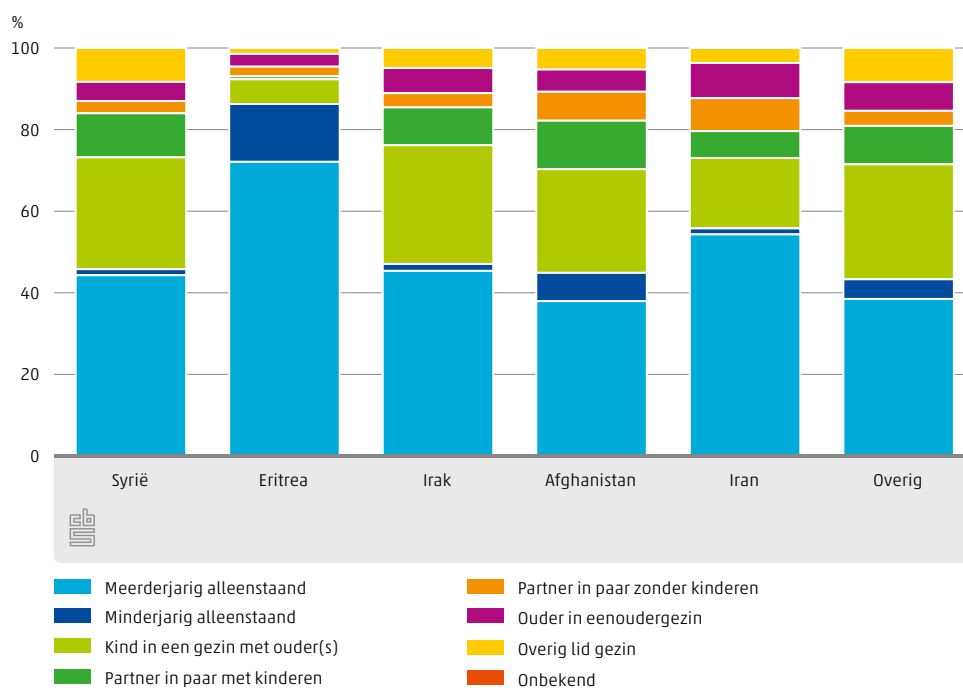
Half asielzoekers alleenstaand

De helft van alle asielzoekers die in 2014 en 2015 in Nederland zijn aangekomen, is op dat moment alleenstaand (zie figuur 2.1.3 voor de resultaten van 2014). Van die alleenstaanden is 9 procent minderjarig. Alleenstaand betekent hier dat deze asielzoekers alleen zijn ingereisd. Het is goed mogelijk dat (een deel van) deze asielzoekers wel een partner of gezin (tijdelijk) heeft achtergelaten. Een deel van de asielzoekers is gekomen in gezinsverband (als kind of ouder in een gezin met kinderen), in 2014 bijna 40 procent. Er zijn maar weinig asielzoekers die met partner zonder kinderen in Nederland arriveren (3 procent). Ter vergelijking: van de Nederlandse bevolking in 2016 leeft 26 procent met partner zonder kinderen.

⁴⁾ http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/ColEritrea/A_HRC_29_CRP-1.pdf

Dat het aandeel alleenstaanden onder asielmigranten op het moment van instroom relatief hoog is, is niet zo vreemd omdat veel asielmigranten vaak (jonge) mannen betreft, die pas in een latere fase hun gezin laten overkomen. Asielzoekers met de Eritrese nationaliteit vallen in deze figuur op door hun hoge aandeel alleenstaanden (86 procent), waarvan een groot deel bovendien minderjarig is. Het gaat hier om 560 minderjarige alleenstaande asielzoekers met een Eritrese nationaliteit. In totaal worden in 2014 bijna 1 200 minderjarige alleenstaande asielzoekers opgevangen door het COA⁵⁾.

2.1.3 Ingestroomde asielzoekers in COA-opvang naar plaats in het huishouden en nationaliteit¹⁾, 2014

Bron: CBS.

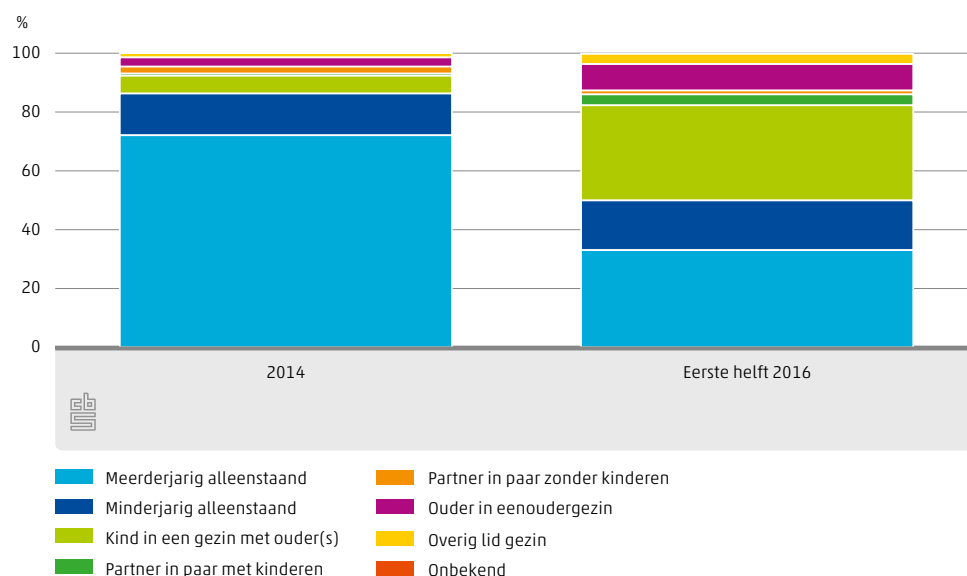
¹⁾ N(Syrië) = 13 260, N(Eritrea) = 3 935, N(Irak) = 1 060, N(Afghanistan) = 605, N(Iran) = 545, N(Overig) = 7 375.

In de eerste helft van 2016 daalt het aandeel alleenstaande asielzoekers naar 40 procent, het aandeel asielzoekers in gezinsverband stijgt daarentegen naar 50 procent. Het kan hierbij gaan om asielzoekers die met het hun gezin in Nederland arriveren, maar ook om nareizigers die zich in de asielopvang bij hun familieleden voegen. Vooral asielzoekers met een Syrische nationaliteit komen in de eerste helft van 2016 vaak in gezinsverband (68 procent) naar Nederland.

Onder Eritreeërs is tussen 2014 en de eerste helft van 2016 de gezinssamenstelling het sterkst veranderd, zoals te zien is in figuur 2.1.4. Allereerst neemt het aantal asielzoekers in 2016 sterk af: ruim 800 mensen in de eerste helft van 2016 tegenover bijna 4 duizend asielzoekers in 2014. Deze afname zit vooral in het aantal alleenstaanden dat naar Nederland komt, waardoor er nu in verhouding meer kinderen met ouder(s) arriveren. Bijna de helft van deze kinderen komt als nareiziger.

⁵⁾ Vanaf 2015 is NIDOS verantwoordelijk voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen tot 15 jaar. Deze asielzoekers worden niet opgevangen door het COA, en zijn dus niet opgenomen in deze cijfers.

2.1.4 Ingestroomde asielzoekers in COA-opvang met Eritrese nationaliteit¹⁾, naar plaats in het huishouden, 2014 en eerste helft 2016

Bron: CBS.

¹⁾ N(2014) = 3 935, N(eerste helft 2016) = 835.

2.2 Verblijfssituatie

Een klein deel van de mensen die instromen in de COA-opvang heeft al een asielvergunning bij aankomst. Het gaat dan bijvoorbeeld om nareizigers en uitgenodigde vluchtelingen. De meeste asielzoekers starten de asielaanvraag bij aankomst in Nederland.

Ruim 90 procent Syriërs en Eritreeërs krijgt vergunning

Van alle Syriërs en Eritreeërs die in 2014 in de asielopvang van het COA zijn ingestroomd, heeft na anderhalf jaar 94 procent een verblijfsvergunning. Dit is veel hoger dan onder andere nationaliteiten, waar het na anderhalf jaar tussen de 40 tot 60 procent ligt (figuur 2.2.1). Ook ontvangen zij hun verblijfsvergunning veel sneller. Na zes maanden heeft al ruim 80 procent van de Syriërs en Eritreeërs een vergunning.

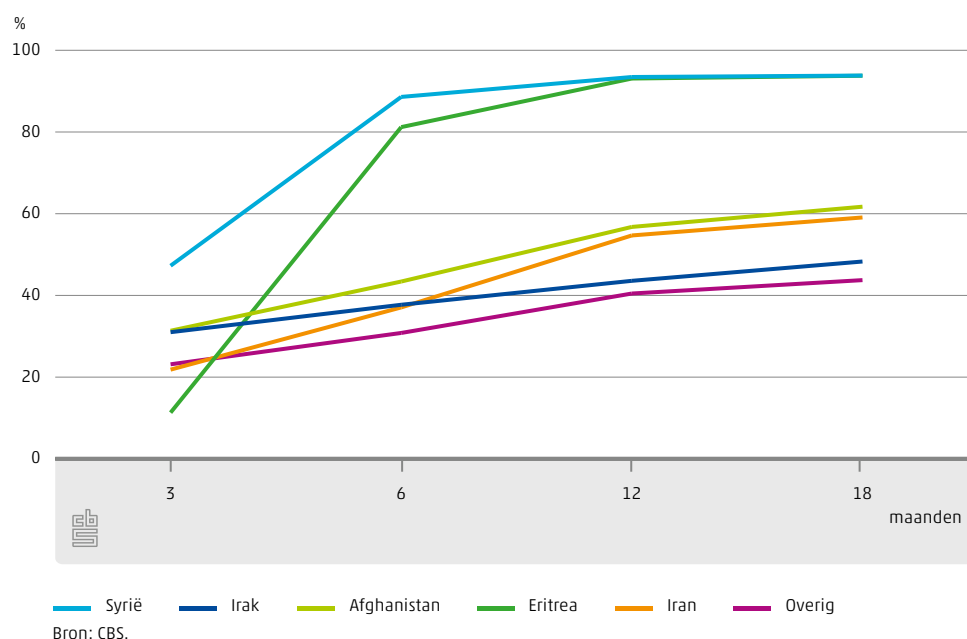
Syriërs sneller naar eigen woning dan Eritreeërs

Ook al krijgen Eritreeërs en Syriërs even vaak een verblijfsvergunning, Eritreeërs verblijven wel langer in de asielopvang. Wanneer een asielzoeker een verblijfsvergunning heeft gekregen, kan hij of zij doorstromen naar een eigen woning in een gemeente. Een van de redenen waarom vergunninghouders soms langer in de asielopvang verblijven, is omdat in gemeenten niet voldoende woonruimte beschikbaar is voor vergunninghouders. Figuur 2.2.2 laat zien dat dit sterker geldt voor Eritreeërs dan voor Syriërs. Twaalf maanden na aankomst in de asielopvang in 2014 heeft 70 procent van de Syriërs een eigen woonruimte tegenover 45 procent van de Eritreeërs. Volgens Platform Opnieuw Thuis⁶⁾ zijn het vooral

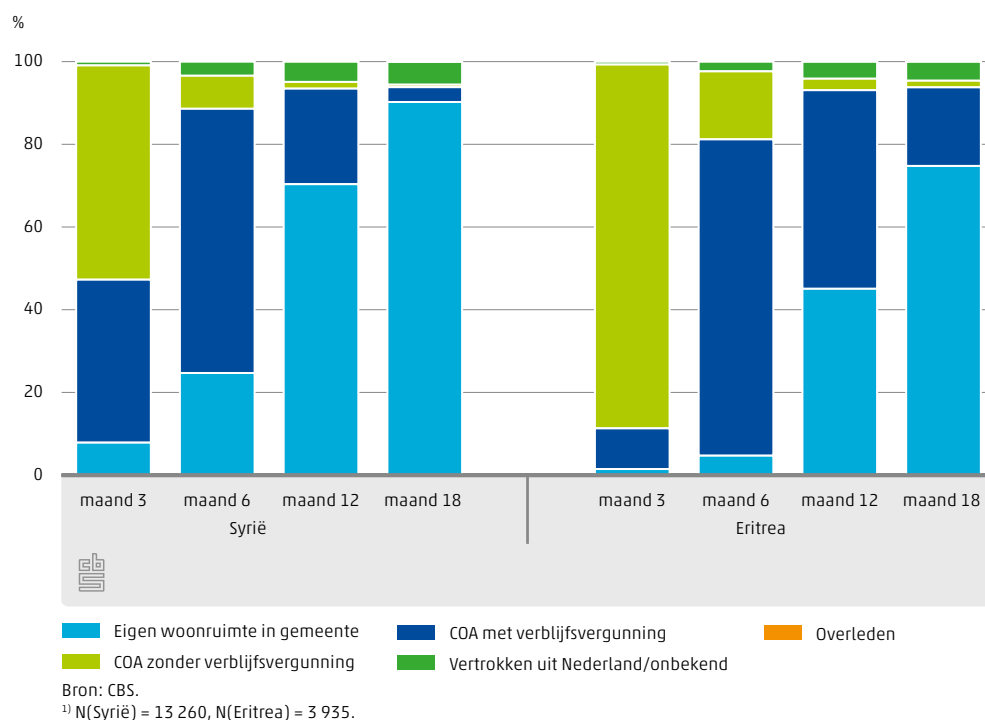
⁶⁾ https://www.opnieuwthuis.nl/nieuws?news_id=74

alleenstaanden die lang moeten wachten op woonruimte. Een deel van hen wacht op nareis van familieleden. Ook grote gezinnen hebben moeite met het vinden van woonruimte.

2.2.1 Asielzoekers ingestroomd in COA-opvang in 2014 naar aandeel met verblijfsvergunning op aantal maanden na instroom

2.2.2 Syrische (links) en Eritrese (rechts) asielzoekers ingestroomd in 2014¹⁾, naar verblijfssituatie op aantal maanden na instroom

Bijna 20 procent van de asielzoekers die in 2014 zijn ingestroomd, verblijft na achttien maanden niet meer in de COA-opvang, maar heeft volgens de Basisregistratie Personen (BRP) ook geen eigen woonruimte in een gemeente. Mogelijk zijn zij vertrokken naar het buitenland (waaronder land van herkomst) of verblijven zij illegaal in Nederland. Vertrek valt buiten de scope van dit onderzoek.

2.3 Gezinshereniging

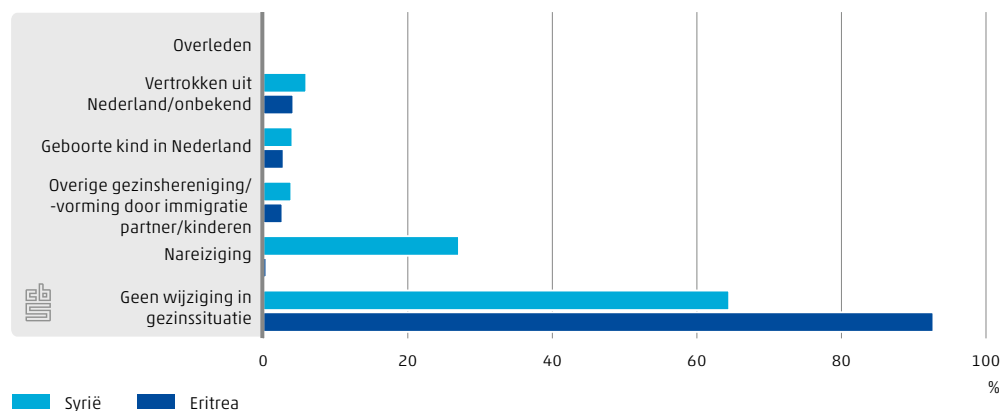
Asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben gekregen, kunnen een verzoek indienen om hun partner, kinderen of ouders naar Nederland te laten overkomen. Hiervoor gelden wel strikte regels: nadat een vluchteling een verblijfsvergunning heeft verkregen, heeft hij of zij drie maanden de tijd om een aanvraag voor gezinshereniging in te dienen. Bovendien moet het huwelijk of partnerschap al hebben bestaan voordat de vluchteling naar Nederland vluchtte, en de gezinsleden moeten al voordat de vluchteling naar Nederland kwam samen een gezin vormen in het land van herkomst of in een buurland. Familieleden die volgens deze voorwaarden naar Nederland komen, worden *nareizigers* genoemd.

Daarnaast kan een immigrant (en dus ook een asielmigrant) familie laten overkomen via *reguliere gezinshereniging*. Hierbij kan het gaan om een partner of kinderen waar hij of zij al een gezin mee vormde (gezinshereniging), maar ook om een nieuwe partner (gezinsvorming). Bij reguliere gezinshereniging gelden strengere eisen dan bij nareis. Bij reguliere gezinshereniging geldt bijvoorbeeld een inkomenseis voor de referent (persoon die familieleden uitnodigt). Deze eis geldt niet voor de referent van nareizigers.

Veel gezinshereniging onder Syriërs

Voorals onder Syriërs vindt gezinshereniging plaats. Wanneer we in figuur 2.3.1 kijken naar alle Syrische asielzoekers die in 2014 in de asielopvang zijn ingestroomd, exclusief de mensen die dat als nareiziger doen, dan heeft 29 procent na twaalf maanden één of meerdere familieleden naar Nederland laten overkomen. Meestal komen deze familieleden als nareiziger en niet via reguliere gezinshereniging. Opvallend is dat onder Eritreeërs veel minder gezinshereniging plaats vindt: slechts 3 procent van alle Eritrese asielzoekers die in 2014 zijn ingestroomd in de asielopvang, is referent. Volgens het kabinet is er bij Eritreeërs vaak sprake van bewijsnood, bij gebrek aan officiële documenten die de familieband aantonen. Een groot deel van de Eritrese aanvragen voor nareis van familieleden wordt daarom afgewezen⁷⁾.

2.3.1 Syrische en Eritrese asielzoekers (exclusief nareizigers) ingestroomd in 2014¹⁾, naar gezinshereniging en -vorming 12 maanden na instroom opvanglocatie COA

⁷⁾ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2015/11/27/brief-tweede-kamer-maatregelen-hoge-instroom-asiel/tk-maatregelen-hoge-instroom-asiel.pdf>

Aantal Syriërs verdubbelt door nareis

Tabel 2.3.2 laat zien wat gezinshereniging en -vorming betekent voor de omvang van de verschillende groepen asielzoekers twaalf maanden na aankomst in Nederland. In 2014 kwamen bijna 23 duizend asielzoekers naar Nederland, die zelf niet als nareiziger hier kwamen. Hoe groot is deze groep in Nederland twaalf maanden later, als deze asielzoekers familie hebben laten overkomen en ze kinderen hebben gekregen in Nederland? Ook kan de groep asielzoekers kleiner worden door mensen die uit Nederland vertrekken (of in ieder geval niet meer bekend zijn in de registraties) of door overlijden.

Omdat veel Syriërs hun families laten overkomen, is de omvang van de in 2014 ingestroomde groep Syrische asielzoekers na twaalf maanden bijna verdubbeld. Van de bijna 11 duizend Syrische asielzoekers die in 2014 in Nederland worden opgevangen (exclusief nareizigers), is de groep na twaalf maanden door gezinshereniging en de geboorte van hun kinderen (dus exclusief nieuwe eerste asielaanvragen) gegroeid tot ruim 20 duizend personen. Onder de andere nationaliteiten (Irak, Afghanistan, Eritrea en Iran) is er nauwelijks groei na twaalf maanden. De gezinshereniging en geboorte van kinderen wordt voor die nationaliteiten opgeheven door mensen die uit Nederland vertrekken. Voor nationaliteit 'Overig' is de omvang juist behoorlijk afgenomen. Het betreft hier groepen die weinig kans maken op een verblijfsvergunning en dus weer uit Nederland vertrekken.

2.3.2 Grootte asielcohort 2014 (instroom in opvanglocatie van COA in 2014) en aanwas 12 maanden later, naar nationaliteit

	Oorspronkelijk cohort	Aanwas na 12 maanden	Totaal
Land			
Totaal	22 655	6 730	29 385
Syrië	10 680	9 410	20 090
Irak	855	-190	665
Afghanistan	535	-45	490
Eritrea	3 835	85	3 920
Iran	505	-120	385
Overig	6 245	-2 415	3 830

Bron: CBS.

3.

Vergunninghouders

Dit hoofdstuk behandelt de eerste stappen die vergunninghouders zetten in de richting van integratie in de Nederlandse samenleving. Hierbij is gekeken naar vergunninghouders die in de periode 2014 tot en met de eerste helft van 2016 een vergunning hebben gekregen. De meeste vergunninghouders zijn hun verblijf in Nederland begonnen in de asielopvang. In totaal kregen in 2015 33 duizend asielzoekers een verblijfsvergunning, waarvan 95 procent via een COA-opvanglocatie naar Nederland kwam.

In dit hoofdstuk kijken we onder andere naar onderwijs, het inburgeringsexamen, sociale zekerheid, werk en geregistreerde criminaliteit.

3.1 Huisvesting

In 2014 krijgen 20 duizend asielzoekers een zogeheten verblijfsvergunning asiel, in 2015 zijn dit er 33 duizend, en in de eerste helft van 2016 16 duizend. Ook nareizigers van vergunninghouders ontvangen een (afgeleide) asielvergunning en behoren in dit onderzoek tot de vergunninghouders. Wanneer asielzoekers een verblijfsvergunning ontvangen, hebben gemeenten de taak om hen te huisvesten. Rijk, provincie en gemeenten hebben afspraken gemaakt over het aantal vergunninghouders dat een gemeente moet huisvesten. Hierbij wordt gekeken naar het aantal inwoners in een gemeente.

Huisvesting vergunninghouders verspreid over Nederland

Van de 53 duizend vluchtelingen die in 2014 en 2015 een verblijfsvergunning ontvingen, zijn er in de periode 2014 tot en met de eerste helft van 2016 48 duizend gehuisvest in een gemeente (en zitten dus niet meer in de asielopvang van het COA). Figuur 3.1.1 laat zien dat vergunninghouders in de eerste maand dat ze niet meer in de COA-opvang zitten, redelijk zijn verspreid over Nederland.

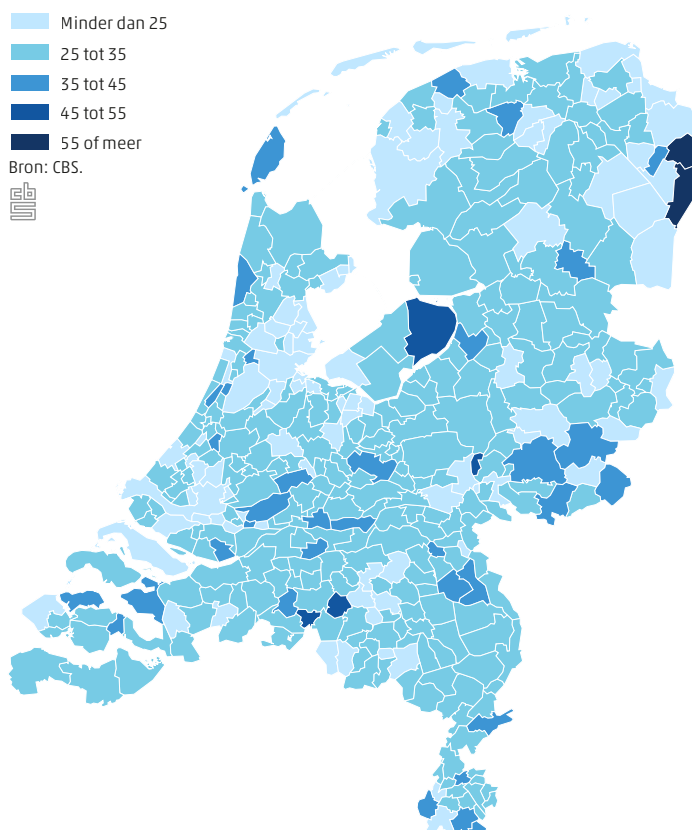
Ook wanneer we kijken naar de stedelijkheid van de gemeente, dan wonen vergunninghouders in de eerste maand bijna net zo vaak in stedelijke gebieden als alle Nederlanders: 51 procent van de vergunninghouders woont in de eerste maand in een (zeer) sterk stedelijk gebied, tegenover 53 procent van alle Nederlanders.

Hoewel eerder onderzoek (Maliepaard, M. et al; 2017) laat zien dat migranten uit de jaren negentig in de loop van de tijd steeds meer verhuisden naar stedelijke gebieden, is dat in dit onderzoek (nog) niet te zien.

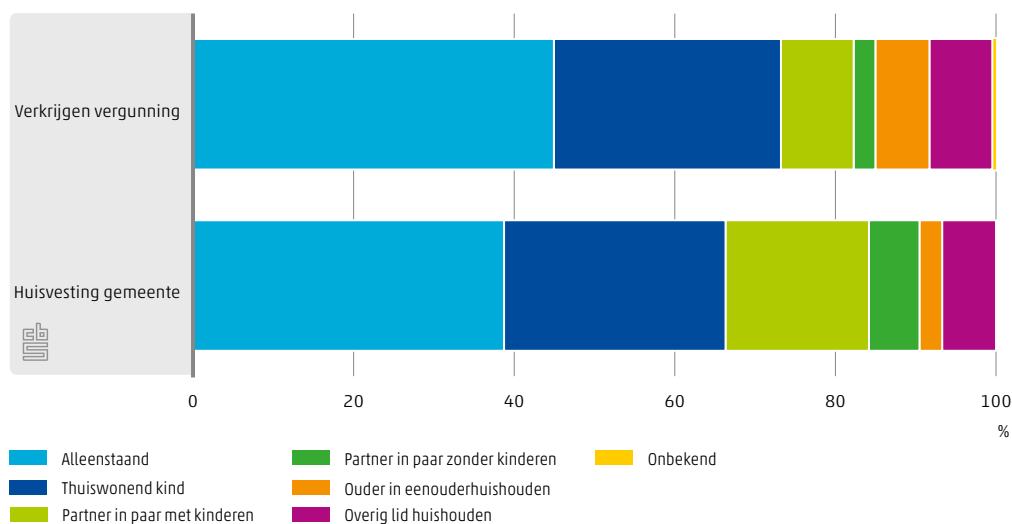
Minder alleenstaanden onder gehuisveste vergunninghouders

Zoals eerder besproken in paragraaf 2.1, is een groot deel van de asielzoekers alleenstaand. Van de mensen die in 2014 een verblijfsvergunning krijgen, is 45 procent alleenstaand op het moment dat zij de vergunning ontvangen. Op het moment dat vergunninghouders uit 2014 worden gehuisvest in een gemeente (en zij dus uit de COA opvanglocatie vertrekken), is 38 procent alleenstaand.

3.1.1 Personen met verblijfsvergunning asiel verkregen in 2014 en 2015, woongemeente in de eerste maand buiten asielopvang per 10 000 inwoners

3.1.2 Personen met verblijfsvergunning asiel verkregen in 2014¹⁾, naar plaats in het huishouden op moment van verkrijgen vergunning en op moment van huisvesting in gemeente (eerste maand buiten asielopvang)

¹⁾ N(Verkrijgen vergunning) = 19 595, N(Huisvesting in gemeente) = 19 135.

De afname van het aandeel alleenstaanden wordt veroorzaakt door de nareis van familieleden. In figuur 3.1.2 is te zien dat het aandeel partners (zowel met als zonder kinderen) stijgt in de periode tussen het verkrijgen van de vergunning en het moment dat mensen een woning toegewezen krijgen. In principe is het de bedoeling dat

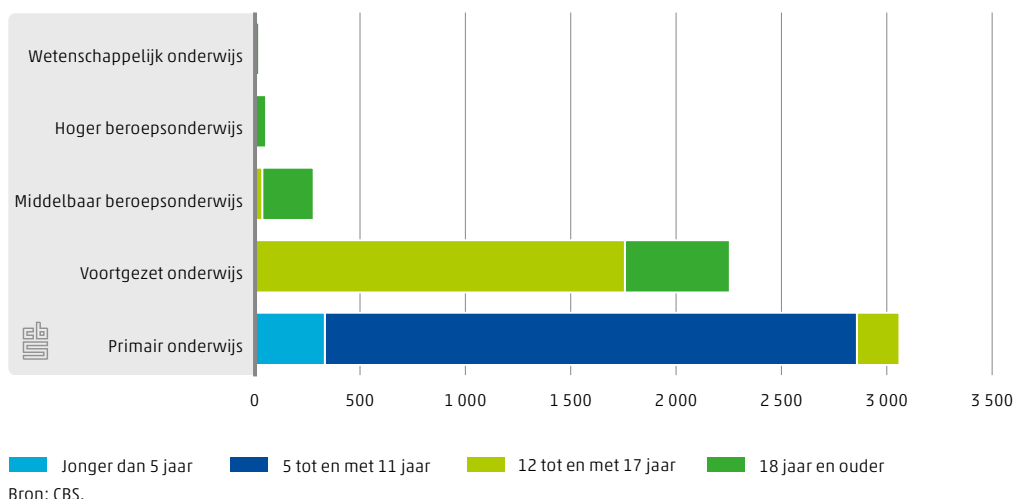
vergunninghouders zo snel mogelijk worden gehuisvest in een gemeente na het verkrijgen van de vergunning. Gemeenten lijken echter moeite te hebben met de huisvesting van alleenstaanden (Smits van Waesberghe, E. & Razenberg, I.; 2016). Er zijn minder geschikte woningen voor deze groep beschikbaar, en daarnaast is het voor gemeenten moeilijk in te schatten hoeveel familieleden deze vergunninghouders zullen nareizen. Gemeenten zouden daarom liever wachten met het toewijzen van een woning tot de familie herenigd is in de asielopvang.

3.2 Onderwijs

Omdat asielzoekerskinderen bij aankomst in Nederland nauwelijks de Nederlandse taal beheersen, volgen ze het eerste jaar meestal onderwijs in internationale schakelklassen. Dit kan een school zijn die uitsluitend lesgeeft aan nieuwkomers, maar ook een speciale klas voor nieuwkomers op een reguliere school. Voor leerlingen in het primair onderwijs (basisschool) duurt dit onderwijs meestal enkele weken tot één jaar met een maximum van twee jaar. Voor leerlingen in het voortgezet onderwijs duurt dit één tot twee jaar. Daarna stromen zij door naar het reguliere onderwijs.

Ongeveer een kwart van de asielzoekers die in 2014 een verblijfsvergunning kregen, bestaat uit kinderen in de leerplichtige leeftijd (5 tot en met 17 jaar). Op 1 oktober 2015 volgen ruim 4 600 van deze kinderen onderwijs¹⁾.

3.2.1 Personen met verblijfsvergunning asiel verkregen in 2014 die onderwijs volgen op 1 oktober 2015, naar onderwijssoort en leeftijd

Vergunninghouders vooral naar primair en algemeen voortgezet onderwijs

Van alle vergunninghouders die in 2014 hun vergunning kregen en onderwijs volgen op 1 oktober 2015, volgt 56 procent primair onderwijs en 41 procent voortgezet onderwijs.

¹⁾ Daarnaast zijn er 165 kinderen (4 procent) niet teruggevonden in de onderwijsregistratie. Waarschijnlijk volgen zij wel onderwijs, maar zijn ze door een andere registratiwijze niet als zodanig herkenbaar.

Vrijwel alle deelnemers aan het voortgezet onderwijs zitten in algemene leerjaren, waarin nog geen onderscheid gemaakt wordt naar onderwijsniveau. Ook de internationale schakelklassen behoren tot de algemene leerjaren.

Zo'n 280 vergunninghouders volgen een mbo-opleiding (zie figuur 3.2.1). Het grootste deel daarvan (63 procent) staat op hetzelfde moment ook ingeschreven in het voortgezet onderwijs. Hierbij gaat het om samenwerkingsverbanden tussen scholen in het voortgezet onderwijs en mbo, waarbij nieuwkomers hun traject in een internationale schakelklas volgen op een mbo in plaats van in het voortgezet onderwijs.

Lage instroom in hoger onderwijs

Slechts 1 procent van de vergunninghouders die onderwijs volgen, gaat naar het hbo of de universiteit. Alleen Iraniërs doen het in dit opzicht beter: 11 procent van de Iraanse leerlingen gaat naar het hbo. Volgens de Sociaal-Economische Raad (SER; 2016) is er een aantal factoren dat de instroom van vergunninghouders in het mbo (hogere niveaus) en hoger onderwijs belemmert. Allereerst is dat het lage (voor)opleidingsniveau van vergunninghouders. Helaas is vanuit registraties niet bekend wat het opleidingsniveau is van vergunninghouders die sinds 2014 naar Nederland zijn gekomen. Wel kan over het algemeen iets gezegd worden van het opleidingsniveau in de belangrijkste landen van herkomst. In tabel 3.1 zien we het aantal verwachte onderwijsjaren van een kind dat in 2015 geboren wordt²⁾. Met uitzondering van Iran, ligt het aantal verwachte onderwijsjaren in de belangrijkste herkomstlanden flink lager dan in Nederland. Het is echter mogelijk dat juist hoger opgeleiden het land van herkomst verlaten en dat daarmee het opleidingsniveau van vergunninghouders in Nederland hoger ligt dan gemiddeld in het land van herkomst. Verder onderzoek is daarom nodig om meer te weten over het opleidingsniveau van de vergunninghouders in Nederland.

3.2.2 Aantal verwachte onderwijsjaren naar land

Aantal verwachte onderwijsjaren	
Land	
Nederland	18,1
Iran	14,8
Afghanistan	10,1
Irak	10,1
Syrië	9,0
Eritrea	5,0

Bron: Verenigde Naties, Human Development Reports.

Ook al hebben vergunninghouders diploma's, dan hebben ze die niet altijd fysiek bij zich in Nederland, of worden ze op een lager niveau gewaardeerd dan in het land waar hij of zij onderwijs heeft genoten. Daarnaast beheersen veel vergunninghouders het Nederlands onvoldoende om in Nederland een opleiding op middelbaar of hoger niveau te starten. Ook de bekostiging van onderwijsdeelname speelt volgens het SER-rapport een rol bij de beperkte instroom.

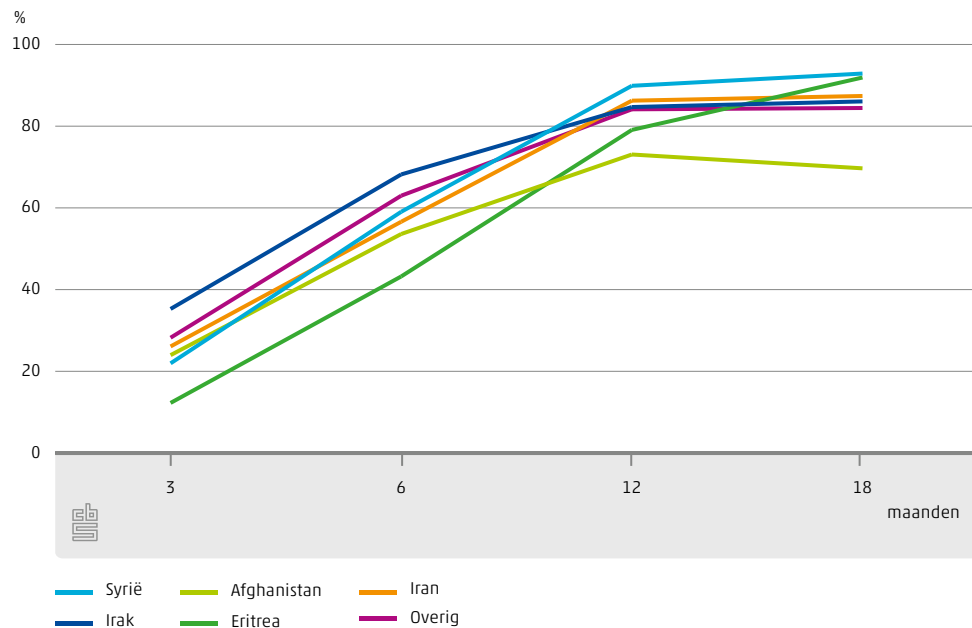
²⁾ <http://hdr.undp.org/en/data#>

3.3 Sociale zekerheid en banen

84 procent van vergunninghouders afhankelijk van uitkering

Anderhalf jaar na het verkrijgen van de verblijfsvergunning, ontvangt 90 procent van de 18 tot en met 64-jarigen die in 2014 een vergunning krijgen, een bijstandsuitkering.

3.3.1 Aandeel uitkeringsgerechtigden onder 18-65 jarigen die in 2014 verblijfsvergunning asiel ontvingen¹⁾, aantal maanden na ontvangen vergunning

¹⁾ N(Syrië) = 6 690, N(Irak) = 430, N(Afghanistan) = 385, N(Eritrea) = 3 190, N(Iran = 345), N(Overig) = 1 760.

Zoals in figuur 3.3.1 is te zien, ontvangt niet iedereen meteen een bijstandsuitkering. Veel vergunninghouders verblijven de eerste maanden nog in de asielopvang, waar zij geen uitkering ontvangen, maar leefgeld. Pas wanneer vergunninghouders worden gehuisvest in een gemeente, komen ze in aanmerking voor een bijstandsuitkering. In dit onderzoek is ook gekeken naar werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, maar die komen, zoals verwacht mag worden, in de eerste anderhalf jaar na verkrijgen van de vergunning nauwelijks voor.

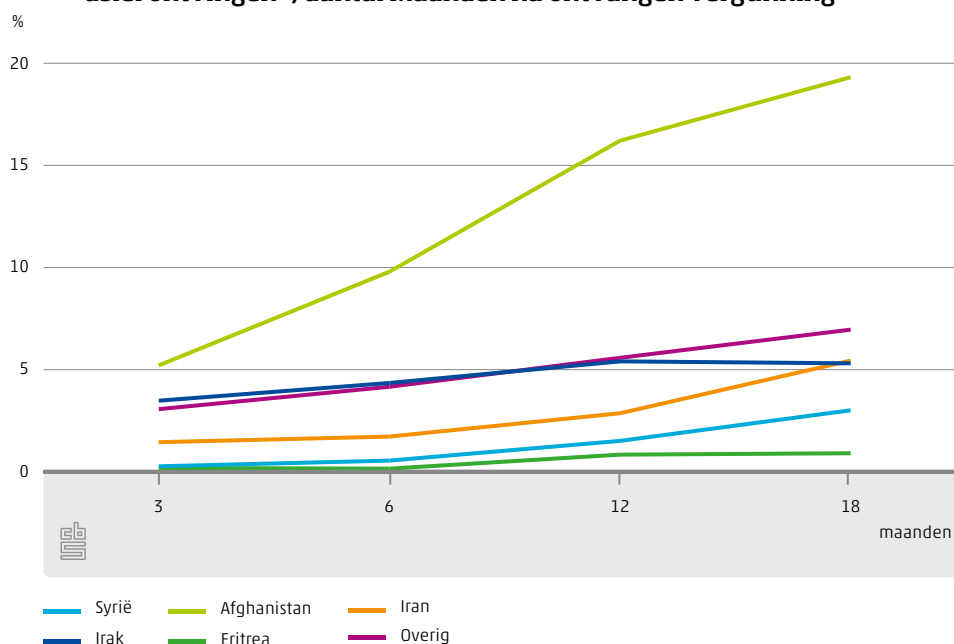
Vergunninghouders zijn vrij om te werken in Nederland, zowel in loondienst als in een eigen bedrijf. Dit in tegenstelling tot asielzoekers zonder verblijfsvergunning, die een tewerkstellingsvergunning nodig hebben om te mogen werken.

Afghanen vaker een baan

Afghanen hebben anderhalf jaar na het verkrijgen van de verblijfsvergunning vaker een baan dan andere nationaliteiten. In figuur 3.3.2 zien we dat achttien maanden na het verkrijgen van de vergunning 19 procent van de Afghaanse vergunninghouders uit 2014 een baan in loondienst heeft, tegenover 4 procent onder de totale groep

vergunninghouders. Deze bevinding zagen we eerder terug bij de vluchtelingen uit de jaren negentig. Ook toen waren Afghanen twee jaar na aankomst in Nederland vaker aan het werk dan Irakezen of Iraniërs (Sprangers, A. et al; 2004).

3.3.2 Aandeel werknemers onder 18-65 jarigen die in 2014 verblijfsvergunning asiël ontvingen¹⁾, aantal maanden na ontvangen vergunning

Bijna de helft van de vergunninghouders met een baan werkt in de horeca, daarnaast komen banen in de uitzendbranche en de handel veel voor. Het gaat meestal om een baan in deeltijd (89 procent) en met een tijdelijk contract (85 procent). In dit onderzoek is niet gekeken of vergunninghouders werkzaam zijn als zelfstandige, omdat deze gegevens nog niet beschikbaar zijn. In 2018 worden de eerste gegevens gepubliceerd over vergunninghouders die als zelfstandige werken.

Inburgeringstermijn begonnen

Het is in lijn met de verwachtingen dat veel vergunninghouders achttien maanden na het verkrijgen van de vergunning afhankelijk zijn van een uitkering en dat de arbeidsdeelname beperkt is. De eerste periode in Nederland is erop gericht om in te burgeren in de Nederlandse samenleving. Mensen van buiten de Europese Unie, Europese Economische Ruimte, Turkije of Zwitserland die langdurig in Nederland komen wonen en in de leeftijd zijn vanaf 18 tot de pensioengerechtigde leeftijd, moeten een inburgeringsexamen afleggen. Hiervoor geldt een inburgeringstermijn van 3 jaar. Mensen worden door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) op de hoogte gesteld van de ingangsdatum van de inburgeringstermijn. Migranten kunnen een lening afsluiten voor het volgen van een inburgeringscursus en het afleggen van het examen. Asielmigranten die binnen 3 jaar slagen voor het examen, hoeven hun lening niet terug te betalen.

Voor bijna alle vergunninghouders van 18 jaar en ouder die in 2014 hun vergunning kregen, is de inburgeringstermijn ingegaan. Op 1 oktober 2015 had een half procent van hen ook daadwerkelijk het inburgeringsexamen behaald.

3.4 Geregistreeerde criminaliteit

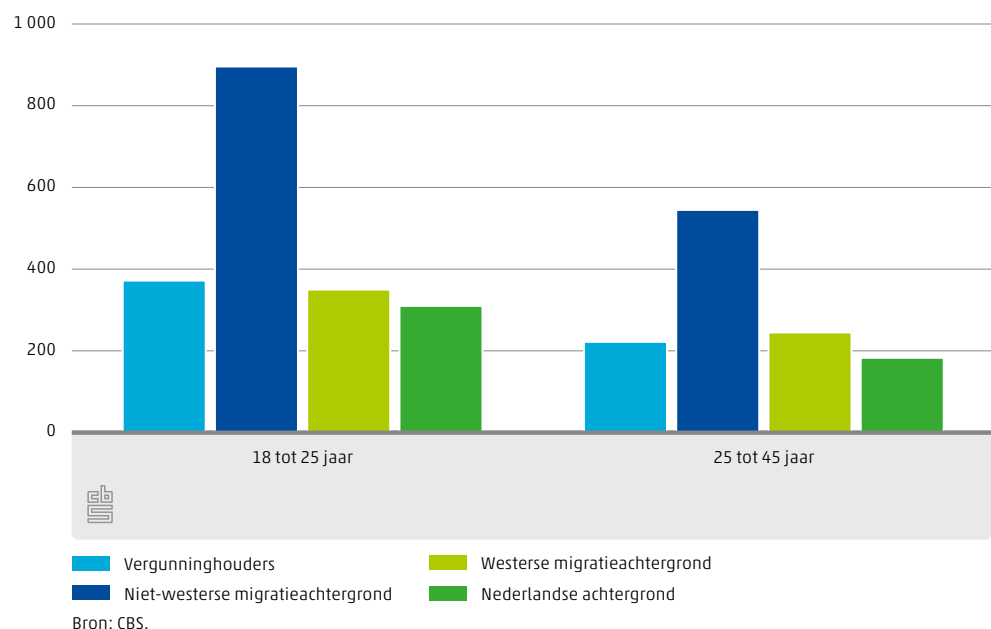
Tot slot is onderzocht hoeveel vergunninghouders verdacht zijn van een misdrijf. Het gaat hierbij om iedereen die als verdachte geregistreerd staat in de Basis Voorziening Handhaving (BVH) van de politie. Een persoon wordt door de politie als verdachte van een misdrijf geregistreerd wanneer een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat. Deze cijfers gaan dus niet over veroordeelden van misdrijven.

Vergunninghouders minder vaak verdacht dan mensen met niet-westerse migratieachtergrond

In figuur 3.4.1 wordt het aandeel verdachten in 2015 onder vergunninghouders die in 2014 een vergunning ontvingen, vergeleken met andere bevolkingsgroepen, waarbij rekening is gehouden met geslacht en leeftijd. Hier zien we dat mannelijke vergunninghouders in verhouding iets vaker verdacht zijn van een misdrijf dan mannen met een westerse migratie- of Nederlandse achtergrond, maar minder vaak dan mannen met een niet-westerse migratie-achtergrond³⁾.

In dit onderzoek is geen rekening gehouden met andere factoren die oververtegenwoordiging in criminaliteitsstatistieken kunnen verklaren, zoals inkomen en opleidingsniveau. Het aantal verdachte vergunninghouders is te klein om verder te kijken naar het type misdrijf.

3.4.1 Aantal mannelijke verdachten onder 18-45 jarigen per 10 000 mannen in 2015 naar leeftijd onder personen met verblijfsvergunning asiel verkregen in 2014 en personen met en zonder migratieachtergrond

³⁾ Vergunninghouders worden hier dubbel geteld, omdat ze ook tot de mensen met een migratieachtergrond behoren. Het gaat in deze paragraaf om het aantal verdachte personen, niet om het aantal misdrijven. Personen kunnen van meerdere misdrijven worden verdacht.

4.

Conclusie

Nederland krijgt in 2014 en 2015 te maken met een hoge instroom van asielzoekers, voornamelijk uit Syrië en Eritrea. Asielzoekers met deze nationaliteiten krijgen vrijwel allemaal een verblijfsvergunning, en deze wordt sneller toegewezen dan aan asielzoekers met andere nationaliteiten.

Ook al krijgen Eritrese en Syrische asielzoekers even vaak en snel een verblijfsvergunning, toch verblijven Eritreeërs langer in de asielopvang van het COA voordat ze naar een eigen woonruimte gaan in een gemeente. Waarschijnlijk heeft het ermee te maken dat Eritreeërs vaker alleen naar Nederland komen, en langer wachten op gezinshereniging dan Syrische asielzoekers.

Met dit onderzoek is inzicht gegeven in de eerste periode van asielzoekers in Nederland, waarin asielzoekers al dan niet een vergunning krijgen en hun eventuele gezinsleden laten overkomen. Een tweede doel van dit onderzoek is te monitoren hoe het vergunninghouders vergaat bij hun integratie in de Nederlandse samenleving. Daartoe is in deze publicatie een eerste aanzet gedaan. Op dit moment is het mogelijk om vergunninghouders uit 2014 maximaal twee jaar te volgen op terreinen als onderwijs, inburgering, sociale zekerheid en werk. Die periode staat voor veel vergunninghouders vooral in het teken van het betrekken van een nieuwe woning, gezinshereniging en de start van de inburgeringsperiode. Daarom is deelname aan de arbeidsmarkt nog beperkt, en de afhankelijkheid van een uitkering nog groot.

Naarmate vergunninghouders langer in Nederland zijn, zal dit type onderzoek aan kracht winnen. Zo'n drie jaar na het verkrijgen van de verblijfsvergunning is de inburgeringstermijn afgelopen. Lukt het de inburgeraars om hun examen te behalen, en neemt daarmee de participatie op de arbeidsmarkt toe? De meeste kinderen gaan nu nog naar het basis- of algemeen voortgezet onderwijs. Volgend jaar hebben de eerste kinderen in het voortgezet onderwijs de internationale schakelklassen afgerond. Op welk niveau zullen zij instromen in het reguliere onderwijs? En blijven vergunninghouders wonen in (de buurt van) de gemeente waar ze een woning kregen toegewezen? Het CBS zal dit onderzoek in ieder geval tot en met 2020 uitvoeren en jaarlijks resultaten publiceren. We verwachten dit onderzoek komend jaar uit te kunnen breiden met kenmerken op het terrein van gezondheidszorg.

5.

Onderzoeks- beschrijving

5.1 Populatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit de volgende groepen:

- Asielzoekers die in de periode 1 januari 2014 tot en met 1 juli 2016 instroomde in de asielopvang van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).
- Personen die in de periode 1 januari 2014 tot en met 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel hebben ontvangen van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).
- Familieleden van vergunninghouders die zich in 2014 en 2015 hebben herenigd.

Personen kunnen tot meerdere groepen behoren. Een persoon met een verblijfsvergunning die verblijft in de asielopvang, behoort in de tabellen tot de populatie asielzoekers, maar ook tot de vergunninghouders.

5.2 Variabelen

Gezinshereniging en gezinsvorming

In dit onderzoek is bepaald welke familieleden naar Nederland overkomen op uitnodiging van een vergunninghouder asiel. Deze familieleden kunnen overkomen als nareiziger, maar ook via reguliere gezinshereniging. Bij reguliere gezinshereniging kan het gaan om een partner en kinderen die men al had in het land van herkomst, maar ook om een nieuwe partner (gezinsvorming).

Om te bepalen wie als gezinshereniger of -vormer naar Nederland komt op uitnodiging van een vergunninghouder, is de volgende operationalisering toegepast.

1. De IND heeft alle gezinsherenigers (zowel nareizigers als reguliere gezinsherenigers) en gezinsvormers in 2014 en 2015 aangeleverd, met daarbij de persoon die als referent heeft gediend (degene die familie heeft uitgenodigd). Dit kunnen ook gezinsherenigers zijn van arbeidsmigranten of nieuwe partners van mensen die in Nederland geboren zijn.
2. In dit onderzoek is gekeken welke gezinsherenigers en -vormers een vergunninghouder als referent hebben. Het gaat dan om vergunninghouders die in de periode 1 januari 2014 tot en met 1 juli 2016 een verblijfsvergunning asiel hebben gekregen. Vergunninghouders die hier als nareiziger kwamen, kunnen niet als referent dienen voor andere nareizigers.
3. Nareizigers, gezinsherenigers en -vormers met een vergunninghouder als referent worden meegenomen in dit onderzoek. Zij krijgen als immigratiedatum de datum waarop ze een verblijfsvergunning asiel ontvingen (nareizigers) of de datum waarop ze zich ingeschreven hebben in de Basisregistratie Personen (BRP, regulier gezinshereniging). Indien deze data onbekend waren, dan krijgt iemand 1 januari van het betreffende immigratiejaar als immigratiedatum.

Kinderen geboren in Nederland

In dit onderzoek zijn alle kinderen meegenomen die geboren zijn in Nederland en daarbij volgens de BRP één of twee ouders hebben die als asielzoeker in de periode 1 januari 2014 t/m 1 juli 2016 in de COA-opvang heeft gezeten en/of in diezelfde periode een verblijfsvergunning asiel ontving.

Nationaliteit

In dit onderzoek is de volgende operationalisering gehanteerd voor nationaliteit:

1. Voor personen die ingeschreven staan in de BRP, wordt gekozen voor de nationaliteit op moment van inschrijving in de BRP. Bij nationaliteitswijziging (bijvoorbeeld bij naturalisatie) behouden we in dit onderzoek de oude nationaliteit.
2. Wanneer de nationaliteit in de BRP onbekend is of de persoon niet ingeschreven staat in de BRP, wordt gekozen voor de nationaliteit van de IND op het moment van afgifte van de verblijfsvergunning.
3. Bij personen die wel ingeschreven staan in de BRP wordt bij een staatloze of onbekende nationaliteit, indien mogelijk, gekozen voor geboorteland uit de BRP.
4. Voor personen die niet staan ingeschreven in de BRP en die geen verblijfsvergunning hebben op basis van de IND-registratie, wordt gekozen voor het land van herkomst uit de COA-registratie.

Geslacht en geboortedatum

Ook voor geslacht en geboortedatum is een trapsgewijze afleiding gehanteerd:

1. Voor personen die ingeschreven staan in de BRP, wordt gekozen voor het geslacht en geboortedatum op moment van inschrijving in de BRP.
2. Wanneer het geslacht en/of geboortedatum in de BRP onbekend is of de persoon niet ingeschreven staat in de BRP, wordt gekozen voor het geslacht volgens de IND op het moment van afgifte van de verblijfsvergunning.
3. Voor personen die niet staan ingeschreven in de BRP en die geen verblijfsvergunning hebben op basis van de IND-registratie, wordt gekozen voor het geslacht en geboortedatum uit de COA-registratie.

De leeftijd wordt afgeleid vanuit de geboortedatum van de persoon. Aangezien de populatie gevolgd wordt voor een langere periode wordt de leeftijd opnieuw berekend voor elke peilmaand.

Plaats in het huishouden

Plaats in het huishouden kent twee verschillende operationaliseringen. Voor personen die in een COA-opvang verblijven, geldt de indeling zoals die door het COA opgesteld is (paragraaf 2.1). Voor de personen die een eigen woonruimte hebben gekregen en in de BRP ingeschreven staan, wordt de plaats in het huishouden afgeleid vanuit de BRP (paragraaf 3.1).

Verhuizing tijdens COA-opvang

Persoon verblijft op de eerste dag van de maand op een andere COA-locatie dan een maand eerder. We nemen dus maximaal één verhuizing per maand waar. Aangezien er alleen op de eerste dag van de maand naar het adres gekeken kan worden, tellen meerdere verhuizingen binnen één maand niet mee.

Vertrokken uit Nederland

Persoon die niet (meer) in de BRP of COA-registratie ingeschreven staat en ook niet overleden is. Deze persoon is mogelijk vertrokken uit Nederland, maar kan ook niet-geregistreerd in Nederland verblijven.

Overleden

Persoon is overleden wanneer hij of zij als overleden geregistreerd staat in de BRP of in de COA-registratie.

Verblijfssituatie in Nederland

De verblijfssituatie in Nederland wordt geoperationaliseerd als 'verblijvend in de asielopvang van het COA, met of zonder verblijfsvergunning' of 'verblijvend in een eigen woonruimte in een gemeente'. Of iemand in de asielopvang wel of geen verblijfsvergunning heeft, is gebaseerd op informatie van de IND. Wanneer iemand volgens de BRP in Nederland verblijft, maar niet in de asielopvang van het COA, gaan we er vanuit dat deze persoon een eigen woonruimte heeft in een gemeente. De overige personen zijn overleden of vertrokken uit Nederland of verblijven niet-geregistreerd in Nederland.

Onderwijsvolgend

Ingeschreven in het primair basisonderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), middelbaar onderwijs (mbo), hoger onderwijs (ho) of volwassenonderwijs (vavo). Het gaat om zowel regulier als speciaal onderwijs. Alleen onderwijs dat wordt bekostigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Economische Zaken (EZ) wordt meegenomen. Personen kunnen met twee studies tegelijkertijd ingeschreven staan.

Inburgering

Bij inburgering wordt in de tabellen onderscheid gemaakt in het afleggen van een inburgeringsexamen en een NT2-examen (Nederlands als tweede taal). Wanneer het voorkomt dat iemand beide examens heeft afgelegd, wordt in de tabellen gekozen voor NT2, omdat dit een examen is van hoger niveau dan het inburgeringsexamen.

Baan

Persoon heeft op peilmoment een betaalde baan, ongeacht het aantal uren per week. Werk als zelfstandige wordt hier niet in meegenomen.

Uitkeringsgerechtigd

Persoon heeft op peilmoment één of meer uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB), de arbeidsongeschiktheidswetten (WIA, WAO, WAZ, en Wajong) en de Werkloosheidswet (WW).

Verdacht van een misdrijf

Persoon wordt door de politie als verdachte van een misdrijf geregistreerd wanneer een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat. De verdachte is niet per se aangehouden of veroordeeld voor het misdrijf.

5.3 Aandachtspunten bij de cijfers

Bescherming van persoonsgegevens

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van integrale gegevens. Het CBS heeft van het COA gegevens ontvangen over personen in de asielopvang. Van de IND heeft het CBS gegevens ontvangen over verleende asielvergunningen, migratiemotieven en referenten van gezinsherenigers. DUO heeft informatie over inburgering en onderwijs geleverd. Al deze bestanden bevatten informatie over individuele gegevens, waardoor het gekoppeld kan worden andere registraties die bij het CBS aanwezig zijn. Alle geleverde bestanden bevatten het Burgerservicenummer (BSN). COA en IND leverden daarnaast het Vreemdelingennummer, zodat ook migranten die nog geen BSN hadden, geïdentificeerd konden worden. In verband met de privacygevoeligheid van deze informatie, worden het BSN en vreemdelingennummer versleuteld naar betekenisloze nummers zodra de bestanden bij het CBS binnen zijn.

Overige gegevens over woonadres, nationaliteit, werk, uitkering, geregistreeerde criminaliteit, etc. zijn bij het CBS opgenomen in het Stelsel van Sociaal statistische Bestanden (SSB).

Om onthulling van informatie over individuele personen te voorkomen, zijn de cijfers afgerond op vijftallen. Daarnaast zijn cijfers over subpopulaties kleiner dan 10 personen vervangen door een punt. Gegevens over geregistreeerde criminaliteit zijn afgerond op tientallen, waarbij subpopulaties kleiner dan 50 personen zijn vervangen door een punt.

Peilmomenten

Personen worden in dit onderzoek voor een langere periode administratief gevolgd. Op elke eerste dag van de maand wordt gekeken waar iemand woont, of hij/zij een betaalde baan of uitkering heeft, etc. Personen worden geteld vanaf de eerste volledige maand dat hij/zij tot de populatie behoort. Een voorbeeld: wanneer een asielzoeker op 17-06-2014 instroomt in een asielopvang van het COA, is de eerste maand na instroom de situatie op 01-07-2014.

Informatie over geregistreerde verdachten is alleen per jaar beschikbaar.

Witte vlek in de asielpopulatie

Met de registraties van het COA en de IND hebben we een heel groot deel van de asielmigranten in beeld. We missen echter de groep asielzoekers die geen gebruik maakt van de COA-opvang en (nog) geen verblijfsvergunning ontvangt. Het is niet bekend hoe groot deze groep is. Over het algemeen maakt het overgrote deel van de asielzoekers gebruik van de COA-opvang. Wel geldt dat alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) jonger dan vijftien jaar niet onder de verantwoordelijkheid vallen van het COA, en daarom niet in de asielregistratie voorkomen. NIDOS, jeugdbescherming voor vluchtelingen, is verantwoordelijk voor de opvang van AMV's jonger dan 15 jaar.

Wanneer deze kinderen een verblijfsvergunning ontvangen, nemen we ze alsnog mee in ons onderzoeksbestand vanuit de IND-registratie. Wanneer ze (nog) geen verblijfsvergunning hebben, missen we deze jongeren. Het is niet bekend hoe groot deze groep is van kinderen jonger dan 15 jaar zonder verblijfsvergunning. In 2015 deden 450 AMV's jonger dan veertien jaar een asielverzoek. Het is niet bekend hoeveel daarvan geen vergunning ontvingen, en we daarom missen, maar het geeft wel een indicatie van de maximale omvang.

Verschillen in populatie met COA- of IND-aantallen

De aantallen asielmigranten in onze populatie komen niet exact overeen met de aantallen die gepubliceerd zijn door COA en/of IND. Hier zijn een aantal redenen voor.

1. Het doel van dit onderzoek is om personen gedurende langere tijd administratief te volgen. Dit kan alleen wanneer personen in de bestanden geïdentificeerd kunnen worden via het BSN of het vreemdelingsnummer. Personen die geen persoonsidentificatie hadden, zijn uit de bestanden verwijderd.
2. De geleverde bestanden van het COA en de IND aan het CBS zijn van een latere datum dan de bestanden waarover de organisaties zelf gerapporteerd hebben. In de tussentijd is nagekomen informatie verwerkt.

Het CBS heeft in de cijfers over het aantal ingestroomde asielzoekers geen vervolgaanvragers meegeteld. Vervolgaanvragers zitten wel in de asielregistratie van het COA, maar zij verblijven daar nog niet. Pas wanneer hun vervolgaanvraag voor een asielvergunning wordt goedgekeurd gaan zij weer de asielprocedure in, en daadwerkelijk naar een asielopvang van het COA. Het COA telt de vervolgaanvragers ook niet mee in hun rapportage als nieuw ingestroomde asielzoekers.

Koppeling onderwijsregistratie

Om na te gaan of vergunninghouders onderwijs volgen, is de onderwijsregistratie van DUO gekoppeld met de populatie vergunninghouders. Wanneer het BSN onbekend was, heeft het CBS de bestanden gekoppeld op basis van de voor- en achternaam, geboortedatum en geslacht. Deze koppelmethode is echter niet volledig dekkend; door onjuistheden in de administratie kunnen namen en geboortedatum verschillend zijn ingevoerd, waardoor de software sommige personen niet kan herkennen als zijnde dezelfde persoon. Daarom kan er niet geconcludeerd worden dat leerplichtige asielzoekers die niet gevonden worden in het bronbestand van DUO ook daadwerkelijk geen onderwijs volgen.

Literatuur

Engbersen, G., Dagevos, J., Jennissen, R., Bakker, L., Leerkens, A., Klaver, J. & Odé, A. (2015). *Geen tijd te verliezen: Van opvang naar integratie van asielmigranten*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Maliepaard, M., Witkamp, B. & Jennissen, R. (2017). *Een kwestie van tijd? De integratie van asielmigranten: een cohortonderzoek* (CAHIER, 2017-3). Den Haag: WODC.

Ooijevaar, J. & Bloemendal, C. (2016). *Jaarrapport Integratie 2016*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Sociaal-Economische Raad (2016). *Nieuwe wegen naar een meer succesvolle arbeidsmarktintegratie van vluchtelingen*. Den Haag: Sociaal-Economische Raad.

Smits van Waesberghe, E. & Razenberg, I. (2016) *De huisvesting van vergunninghouders*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Sprangers, A., Zorlu, A., Hartog, J. & Nicolaas, H. (2004) *Immigranten op de arbeidsmarkt*. Bevolkingstrends 2e kwartaal 2004. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Verenigde Naties (2015). *Report of the commission of inquiry on human rights in Eritrea* (A/HRC/29/42).

Bronbestanden

Basisregistratie Onderwijs (BRON)

De Basisregistratie Onderwijs (BRON) heeft tot doel het verschaffen van gegevens over het gebruik van het onderwijs, om daarmee een goede verdeling van de bekostiging van het onderwijs te kunnen maken. De BRON bevat gegevens over alle inschrijvingen en diploma's in het primair basisonderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en ook het hoger onderwijs (ho). Zowel het regulier als het speciaal onderwijs is in de BRON opgenomen. Het bestand bevat voorlopig nog uitsluitend het onderwijs dat wordt bekostigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en het ministerie van Economische Zaken (EZ). De gegevens uit de BRON leveren informatie op over bijvoorbeeld het aantal leerlingen dat is ingeschreven in de verschillende onderwijssoorten, het niveau, de opleidingsrichting en voortijdig schoolverlaters.

Basisregistratie Personen

De Basisregistratie Personen (BRP) is de digitale bevolkingsregistratie van Nederland, en (sinds 2014) de opvolger van de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA). De BRP bevat gegevens over ingezetenen en niet-ingezetenen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bijhouden van de gegevens over ingezetenen. Gegevens over niet-ingezetenen worden bijgehouden door het ministerie van BZK. Elke persoon die naar verwachting ten minste vier maanden rechtmatig in Nederland verblijft, moet ingeschreven worden als ingezetene. Wanneer iemand niet aan deze voorwaarden voldoet maar wel een relatie heeft met de Nederlandse overheid, wordt de persoon ingeschreven als niet-ingezetene. Te denken valt aan mensen die buiten Nederland wonen en hier werken, studeren, onroerend goed bezitten, vanuit Nederland een uitkering genieten, enzovoorts. Ook ingezetenen die naar verwachting ten minste acht maanden buiten Nederland verblijven, worden niet-ingezetene. In de BRP zijn van iedere ingeschrevene gegevens als Burgerservicenummer (BSN), geboortedatum, geslacht, geboorteland en woonplaats geregistreerd, van ingezetenen bovendien gegevens over de ouders, partners en kinderen. Voor ingezetenen wordt een adres in Nederland geregistreerd, voor niet-ingezetenen een adres buiten Nederland. Voor meer informatie over de BRP wordt verwezen naar de website van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens <http://www.rvig.nl/brp>.

COA-registratie

Vanuit het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) zijn bestanden ontvangen over de bezetting, instroom en uitstroom van asielzoekers per maand van januari 2014 t/m juli 2016. De bestanden bevatten daarnaast gegevens over persoonlijke kenmerken van de asielmigranten en over het soort opvang, de plaats in het huishouden en een eventuele verblijfsvergunning.

IND-registratie over verleende vergunningen

Vanuit de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) zijn bestanden ontvangen over de verleende vergunningen van januari 2014 t/m juli 2016. Deze data bevat informatie over het aantal verleende vergunningen, inclusief nareizigers en uitgenodigde vluchtelingen, en de ingangsdatum van deze vergunningen.

IND-registratie over gezinsherenigers en referenten

Vanuit de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) zijn bestanden ontvangen over de asielmigranten die als gezinsherenigers naar Nederland zijn gekomen tussen januari 2014 en juli 2016. Voor deze gezinsherenigers is het Burgerservicenummer (BSN) van de referent toegevoegd, zodat bekend is welke asielmigrant gezinsleden heeft laten overkomen als nareiziger of via reguliere gezinshereniging.

IND-registratie over migratiemotieven

Het migratiemotief van immigranten volgens de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Bij de IND wordt per migratiebeweging maar één motief vastgelegd. Er worden dertien verschillende motieven onderscheiden.

Polisadministratie (Polis)

De Polisadministratie bevat gegevens over banen en is gebaseerd op data uit de loonaangiften van de Belastingdienst. De loonaangiften bevatten gegevens over inkomstenverhoudingen (uit de loonadministratie) van werkgevers en andere inhoudingsplichtigen. Het doel van de Polisadministratie is inzicht te krijgen in arbeidscontracten en loon van werknemers.

Informatiesysteem inburgering (ISI)

In het informatiesysteem inburgering (ISI) zijn gegevens opgenomen van alle inburgeraars, zoals de start van de inburgeringstermijn, de datum waarop de inburgeraar geslaagd is voor het examen, en het afsluiten van een lening bij DUO. Het ISI wordt beheerd door DUO.

Registraties van uitkeringen bij gemeenten (UG)

De registraties van uitkeringen bij de gemeenten bestaan uit uitkeringen van personen. De gemeenten registreren bijstandsuitkeringen. Hieronder vallen uitkeringen in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet inkomensvoorziening oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Registraties van uitkeringen bij het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)

De registraties van uitkeringen bij het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) bestaan uit uitkeringen van personen. Het UWV registreert van de meeste uitkeringen zowel het recht als de betaling. In de registraties komen ook Nederlandse uitkeringen voor aan mensen die niet in Nederland wonen. Het UWV registreert werkloosheidsuitkeringen (WW), uitkeringen in het kader van de Ziektewet (ZW) en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (AO). Onder de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen vallen uitkeringen op grond van de volgende wetten: Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Registraties van personen die door de politie zijn geregistreerd als verdachte van een misdrijf (BVH)

Deze component bevat een selectie uit de registraties van De Nationale Politie, de tien regionale eenheden en de Landelijke Eenheid via de landelijke bevragingsapplicatie BVI. Alle personen worden geregistreerd van wie de politie het ernstige vermoeden heeft dat hij/zij schuldig is aan het plegen van een strafbaar feit. Van alle personen is opgenomen hoe vaak en van welk misdrijf ze worden verdacht. Wanneer iemand niet langer verdacht is van een misdrijf, behoort deze persoon door de politie te worden verwijderd uit de BVH. Dit gebeurt echter niet altijd.

Registraties van Haltjongeren van 12 tot 18 jaar (Bureau Halt)

In deze component bevinden zich alle personen die in een bepaald jaar naar bureau Halt verwezen zijn. Van alle Haltjongeren is opgenomen hoe vaak ze naar Halt verwezen zijn en voor welk type delict ze het eerst met Halt in aanraking kwamen.

Begrippen

Alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV) – Minderjarige persoon die aanvraag om toelating als vluchteling heeft ingediend en bij binnenkomst niet wordt begeleid en/of verzorgd door ouders en/of meerderjarige bloed- of aanverwanten.

Asielzoeker – Persoon die een aanvraag om toelating als vluchteling heeft ingediend.

COA-opvang – Persoon verblijft in een asielzoekerscentrum (AZC) en is opgenomen in de bewonersadministratie van het COA.

Gezinsherenigers – Eén of meer gezinsleden komen vanuit het buitenland wonen bij gezinsleden die eerder naar Nederland gekomen zijn. Hierbij kan het onder andere gaan om (huwelijks)partners, minderjarige kinderen of ouders die bij hun kinderen gaan wonen.

Gezinsvormers – Personen die zich in Nederland vestigen om te trouwen, een partnerschap af te sluiten of te gaan samenwonen met een al in Nederland wonende partner, met wie betrokkene nooit eerder heeft samengewoond.

Inburgeringsplicht – Een persoon die van buiten de EU, de Europese Economische Ruimte, Turkije of Zwitserland langdurig in Nederland komt te wonen, is verplicht in te burgeren. Dat wil zeggen dat hij/zij de Nederlandse taal moet leren spreken en de Nederlandse samenleving moet leren kennen. Een persoon kan ontheven worden van de inburgeringsplicht als hij/zij door een psychische of lichamelijke beperking of door een verstandelijke handicap het inburgeringsexamen niet kan halen of als de gemeente of Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) vindt dat hij/zij het inburgeringsexamen niet kan halen.

Inburgeringsexamen – Een examen dat afgelegd moet worden om aan de voorwaarden van de inburgeringsplicht te voldoen. Het NT2-examen is een inburgeringsexamen op een hoger niveau en is vereist als de persoon een beroepsopleiding of hoger wilt volgen.

Migratiemotief – De reden waarom een immigrant naar Nederland komt.

Nareizigers – Gezinsleden van de (asiel)vergunninghouder aan wie onder speciale voorwaarden een machtiging voorlopig verblijf (mvv) wordt verleend. Indien een mvv wordt verstrekt, krijgen deze gezinsleden na binnenkomst in Nederland een afgeleide asielvergunning. De vergunninghouder moet binnen drie maanden na het verlenen van de asielvergunning een mvv aanvragen, waarna deze nog 90 dagen geldig blijft.

Nationaliteit – Het wettelijk onderdaan zijn van een bepaalde staat (staatsburgerschap).

Staatlozen (nationaliteit) – Personen die door geen enkele staat als onderdaan worden beschouwd.

Verblijfsvergunning asiel – Document dat een voormalige asielzoeker na inwilliging van het asielverzoek het recht geeft in Nederland te verblijven. De asielvergunning wordt in beginsel voor een periode van 5 jaar verleend.

Vergunninghouder (asiel) – Asielzoekers die een verblijfsvergunning asiel hebben ontvangen.

Afkortingen

AMV's	Alleenstaande minderjarige vreemdelingen
AO	Wet arbeidsongeschiktheid
AZC	Asielzoekerscentrum
BRON	Basisregistratie Onderwijs
BRP	Basisregistratie Personen
BSN	Burgerservicenummer
BVH	Basis Voorziening Handhaving
BZK	(ministerie van) Binnenlandse Zaken en koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EZ	(ministerie van) Economische Zaken
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
IND	Immigratie en Naturalisatie Dienst
ho	hoger onderwijs
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISI	Informatiesysteem Inburgering
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
mvv	machtiging voorlopig verblijf
NT2	Nederlandse als tweede taal
OCW	(ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
po	primair onderwijs
SSB	Stelsel van Sociaal Statistische Bestanden
SZW	(ministerie van) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
vavo	voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
vo	voortgezet onderwijs
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ)
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
wo	wetenschappelijk onderwijs
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VWS	(ministerie van) Volksgezondheid, Welzijn en Sport
V&J	(ministerie van) Veiligheid en Justitie
ZW	Ziektewet

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen om deze daarna te verwerken tot statistische informatie over groepen mensen, bedrijven en hun omgeving. De resultaten stelt het CBS voor iedereen beschikbaar. Voor sommige vragen is deze informatie, die beschikbaar wordt gesteld via de CBS-website www.cbs.nl, echter niet toereikend. In dat geval kunnen externe partijen zich wenden tot het Centrum voor Beleidsstatistiek (CBS-CvB).

Het CBS-CvB bepaalt in nauw overleg met de klant welke informatie in welke vorm beschikbaar en nuttig is voor het beantwoorden van de vraag. Daarna voert het CBS-CvB het onderzoek uit en beschrijft de resultaten in een maatwerktabellenset, rapport of dashboard. Alle uitkomsten en publicaties worden openbaar gemaakt en zijn te vinden op de website (www.cbs.nl/maatwerk).

Vragen over deze publicatie kunnen gestuurd worden aan CBS-CvB onder vermelding van het referentienummer 160070. Ons e-mailadres is maatwerk@cbs.nl.

Medewerkers

Martine de Mooij
Zoë Driessen
Evelien Ebenau
Corina Huisman
Stephan Verschuren